

Asia: VN/13551/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Pohjanmaan liitto päättää antaa seuraavan sisältöisen lausunnon Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta:

Huomioimme positiivisena ohjelman laaja-alaisen valmisteluprosessin sekä ohjelman kytkennän laajasti ilmastonmuutoksen hillintään, luonnonmonimuotoisuuden köyhtymiseen sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Visio 'Suomessa vuonna 2035 hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta on menestyvän taloutemme perusta' -on kunnianhimoinen ja tervetullut. Vision perusteena ei ole ollut tarkempia määrälliseen tietoon pohjautuvia skenaarioita. Tämä on tunnistettu työssä ja tarkempia skenaarioita tullaan tekemään ohjelman seurantavaiheessa, mikä on tärkeää ohjelman vaikutusten arvioinnissa.

Vision saavuttamiseksi on linjattu kolme askelta ja tavoitetta: 1. Vuonna 2035 primääriraaka-aineiden kotimainen kokonaiskulutus ei ylitä vuoden 2015 tasoa. 2. Resurssien tuottavuus kaksinkertaistuu vuoden 2015 tilanteesta vuoteen 2035 mennessä. 3. Materiaalien kiertotalousaste kaksinkertaistuu 2035 mennessä.

Maa- ja metsätalousministeriö on jättänyt ehdotettua tavoitetta 'Vuonna 2035 primääriraaka-aineiden kotimainen kokonaiskulutus ei ylitä vuoden 2015 tasoa' koskevan eriävän mielipiteen (ohjelman liite 1). MMM:n näkemyksen mukaan kiertotalousohjelma ei ole oikea paikka luonnonvaratavoitteen asettamiselle vaan tarkastelua tulee tehdä tämän tarkemman arvioinnin mahdollistavissa strategioissa ja ohjelmissa. MMM:n näkökulman mukaan ehdotetun tyyppinen tavoitteiden asettaminen ei mahdollista riittävästi uusiutumattomien ja uusiutuvien luonnonvarjojen käyttöön liittyvien näkökohtien huomioimista.

Pohjois-Pohjanmaan liitto yhtyy Maa- ja metsätalousministeriön esittämään näkemykseen uusiutumattomien ja uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön liittyvien näkökohtien huomioimisesta.

Lisäksi ohjelman tavoitteiden 2 ja 3 kohdentumista olisi syytä tarkemmin avata. Resurssien tuottavuus ja materiaalien kiertoaste tavoitteet ovat sinällään hyviä, mutta tarkastelu tulee kytkeä laajempaan luonnonvarojen ja materiaalien käyttöön, ei pelkästään kiertotalouden näkökulmaan. Esimerkkinä korkean jalostusarvon tuotteet ja palvelut.

Ohjelmassa esitetään, että kiertotalouden läpimurto tehdään innovaatioiden, digitaalisten ratkaisujen, fiksun sääntelyn sekä vastuullisten sijoittajien, yritysten ja kuluttajien avulla. Muutosta tukevat lainsäädäntö ja taloudelliset kannusteet. Tavoitteiden saavuttamiseen on esitetty resursseja ja konkreettisia esimerkkejä neljässä valitussa sektorissa: teollisuus, rakentaminen, palvelut ja kunnat.

Suomella on osaamista, mutta pienenä maana vientiin skaalattaviin ratkaisuihin tarvitaan erityisesti tukea. Uudet liiketoimintamallit ja ekosysteemit ovat keskeisiä yritysten kannattavuuteen.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toivoo, että kiertotalouden potentiaali nähtäisiin laajasti. Kiertotalouden ratkaisuja etsittäessä tulisi kiinnittää huomioita myös jo kierrosta poistuneiden materiaalien uudelleen hyödyntämiseen, ei vain nykyisin kierrossa oleviin materiaalivirtoihin. TKI-toiminnan kehittymisen avulla aiemmin esimerkiksi teollisuuden prosesseista syntyneet jätevirrat voivat tarjota uutta kannattavaa liiketoimintaa.

Kuntien ja yritysten rooli on keskeinen konkreettisen toimeenpanon kannalta. Kiertotalouden edistämisen rooli maankäytön suunnittelussa ja kiertotaloutta tukevassa toimintaympäristössä on luonteva osa kuntien kaavoitusta ja laajemmin maakuntaliittojen maakuntakaavoitusta, mutta myös aluekehittämistä yleisesti.

Ohjelmassa ehdotetaan, että toimijat ml. kunnat voivat liittyä ohjelmassa esitettyyn luonnonvarojen käytön kansalliseen sopimukseen. Pohjois-Pohjanmaan liitto ehdottaa, että luonnonvarojen käytön kansallinen sopimus voisi olla osa Hinku-verkoston koordinoimaa toimintaa.

Työssä on tunnistettu toimenpiteiden seurannan haasteita ja esitetty niihin ratkaisuja. On tärkeää, että valitut seurantamenetelmät avataan. Yhtenä esimerkkinä ohjelmassa on esitetty DMC (kotimainen materiaalikulutus) -indikaattori, joka ei huomioi tuontiluonnonvarojen hyödyntämistä. Suomi on tämän mittarin mukaan Euroopan suurin materiaalin kuluttaja/henkilö, koska vientimme

pohjaa kotimaasta hankittaviin luonnonvaroihin. Kiertotalous on osana ratkomassa globaalia haastetta, joten maantieteellinen rajaus luonnonvarojen käytölle ei mittaa todellista vaikutusta.

Isomäki Ritva
Pohjois-Pohjanmaan liitto